

บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการมีส่วนร่วมพัฒนา
การศึกษาขั้นพื้นฐาน ในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ
จังหวัดนครศรีธรรมราช

อากรณ์ ช่วยรอด

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา

ปีการศึกษา 2547

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ISBN 947 - 9501 - 12 - 8

**THE ROLE THE OF SUB-DISTRICT ADMINISTRATION ON PARTICIPATING
IN BASIC EDUCATION DEVELOPMENT OF AMPHOE CHALERMPHRAKIAT
NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE**

APORN CHUAYROD

**Presented in Partial Fulfillment of the Requirement for the Master
of Arts Degree in Social Sciences for Development
Nakhon Si Thammarat Rajabhat University
Academic Year 2004**

ISBN 974 - 9501 - 12 - 8

หัวข้อวิทยานิพนธ์

บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการมีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษา
ขั้นพื้นฐานในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผู้วิจัย

นางอาภรณ์ ชั่วรอด

สาขา

สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

.....ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล นิ่มสุวรรณ)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไมตรี จันทรา)

.....กรรมการ

(ดร.วีระยุทธ ชาคะกาญจน์)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล นิ่มสุวรรณ)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไมตรี จันทรา)

.....กรรมการ

(ดร.วีระยุทธ ชาคะกาญจน์)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เหม ทองชัย)

.....กรรมการ

(ดร.สุรพงษ์ เอื้อศิริพรฤทธิ์)

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา

(รองศาสตราจารย์วิมล คำศรี)

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

(ดร.วีระยุทธ ชาคะกาญจน์)

ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

วันที่ 28 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2548

บทคัดย่อ

หัวข้อวิทยานิพนธ์	บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการมีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช
ผู้วิจัย	นางอาภรณ์ ชั่วรอด
สาขา	สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา
ประธานอาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล นิมสุวรรณ
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไมตรี จันทรา ดร.วีระยุทธ ชาติกาญจน์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการมีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช และเพื่อเปรียบเทียบบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการมีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามสภาพจริงกับสภาพที่คาดหวัง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหารในอำเภอเฉลิมพระเกียรติจำนวน 108 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง และนำแบบสอบถามไปหาค่าความเชื่อมั่นได้ 0.974 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS for Windows Version 11.0 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าสถิติ t-test แบบสองกลุ่มสัมพันธ์

ผลการวิจัยพบว่า

1. บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการมีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า ภาพรวมองค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.15$, S.D. = .63) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านองค์การบริหารส่วนตำบลเข้ามามีส่วนร่วมในระดับน้อยโดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ด้านการสนับสนุนทรัพยากรและเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการวางแผนจัดการศึกษา และด้านการติดตามและประเมินผลตามลำดับ ($\bar{X} = 2.27$, 2.23, 2.14, 1.81 และ S.D. = .84, .61, .80, .81)
2. การเปรียบเทียบบทบาทการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามสภาพที่คาดหวังและสภาพจริง พบว่า ในภาพรวมองค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานตามสภาพที่คาดหวังและสภาพจริงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า บทบาทการมีส่วนร่วม

พัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานตามสภาพที่คาดหวังกับสภาพจริงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .01 ทุกด้าน

ABSTRACT

The Title	The Role of the Sub-district Administration on Participating in Basic Education Development of Amphoe Chalermphrakiat Nakhon Si Thammarat Province
The Author	Mrs. Aporn Chuayrod
Program	Social Sciences for Development
Thesis Chairman	Assistant Professor Dr. Phaisan Nimsuwan
Thesis Advisors	Assistant Professor Dr. Mitree Chantra Dr. Verayut Chatakan

---

The objectives of this research were to study the role of the sub-district administration on participating in basic education development, to compare the role of the sub-district administration on participating in basic education development on enacted role and expectation role of Amphoe Chalermphrakiat Nakhon Si Thammarat province. The samples used in this study were 108 administrators. The instruments used in collecting data were a check list, a rating scale and opened form questionnaires with the reliability of 0.974. The data were analyzed by means of percentages, arithmetic means, standard of deviation. The hypothesis was tested by using pair-samples t-test.

The research results were;

1. The role of the sub-district administration on participating in basic education development as a whole, it was found that the sub-district administration on participating in basic education was at the low level (with the mean of 2.15 and standard of deviation .63). When development individual aspects were considered, it was found that the sub-district administration on participating in basic education development was at the low level with the following means aspectively: learning support, educational technology support, educational planing support and educational follow-up and (with the mean of 2.27, 2.23, 2.14, 1.81 and standard of deviation .84, .61, .80, .81)

2. The results of the comparison of the role of the sub-district administration on participating in basic education development on enacted role and expectation role as a whole had statistically significant differences at the .01 level. When individual aspects were considered, it was found that the sub-district administration on participating in basic education development on enacted role and expectation role had statistically significant differences at the .01 level.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อยได้ด้วยความช่วยเหลือ แนะนำเป็นอย่างดียิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล นิ่มสุวรรณ ประธานกรรมการที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไมตรี จันทรา และดร.วิระยุทธ ชาศะกาญจน์ กรรมการที่ปรึกษา ที่ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในการวิจัยตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่งตลอดเวลา ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณผู้บริหารอำเภอเฉลิมพระเกียรติทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม อาจารย์สมคิด เกตุแก้ว ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ที่อำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล อาจารย์อำพล เพ็ญตระการ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดทางพูน ที่ช่วยเหลือประสานงานกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ในการแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมแบบสอบถามส่งคืนผู้วิจัยและกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์สังศรี ชมภูวงศ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จักรวัช ธีระกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เหม ทองชัย อาจารย์อำพล เพ็ญตระการ และอาจารย์บำเพ็ญ ปิ๊ดชิด ที่ช่วยตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่และครอบครัวที่ให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาผู้วิจัยตลอดมา และเป็นขวัญกำลังใจอันสำคัญยิ่งในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ประโยชน์และคุณค่าของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอให้ปรากฏต่อโรงเรียน องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน

อาภรณ์ ชำรอด

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ..... ก

กิตติกรรมประกาศ..... ง

สารบัญ..... จ

สารบัญตาราง..... ซ

บทที่

1 บทนำ..... 1

    ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... 1

    วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... 4

    กรอบแนวคิดกระบวนการการวิจัย..... 4

    สมมติฐานการวิจัย..... 4

    ขอบเขตการวิจัย..... 4

    คำนิยามศัพท์เฉพาะ..... 5

    ประโยชน์ของการวิจัย..... 6

2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 7

    แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท..... 7

        ความหมาย..... 7

        แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท..... 8

    แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม..... 11

        ความหมาย..... 11

        แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม..... 12

    แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน..... 21

        แนวคิดในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน..... 21

        ทฤษฎีในการจัดการศึกษา..... 22

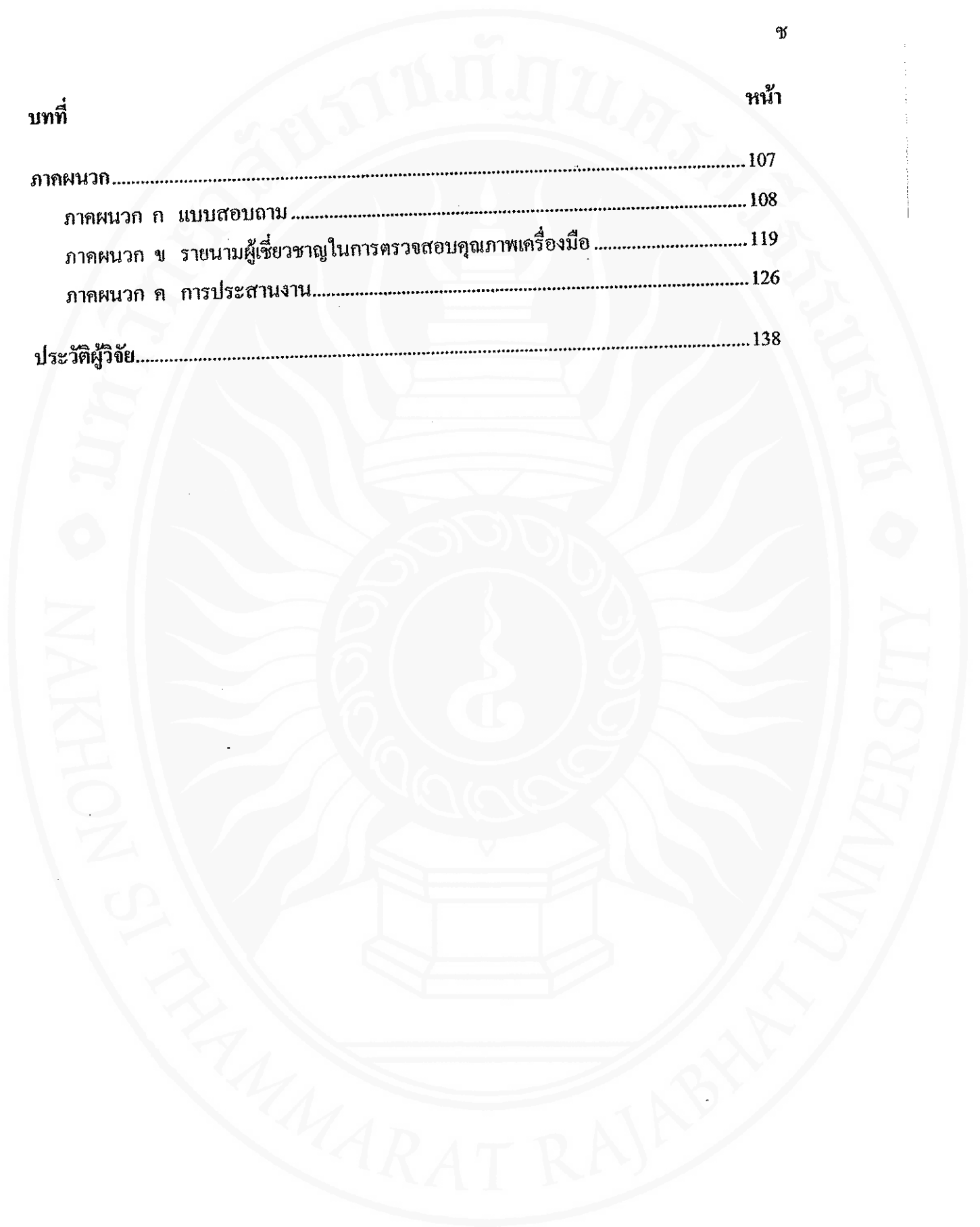

บทที่

หน้า

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน	23
นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา	32
แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น	40
บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนาการศึกษา.....	46
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	56
3 วิธีดำเนินการวิจัย	63
ประชากร	63
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	63
วิธีสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ.....	64
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	65
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้.....	66
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	69
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษา.....	70
ตอนที่ 2 บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการมีส่วนร่วมพัฒนา การศึกษาขั้นพื้นฐาน	71
ตอนที่ 3 เปรียบเทียบบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการมี ส่วนร่วมพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน	77
ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวังขององค์การบริหาร ส่วนตำบลต่อการมีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน	83
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	87
ผลการวิจัย	90
อภิปรายผล	95
ข้อเสนอแนะ.....	98
บรรณานุกรม	101

บทที่	หน้า
ภาคผนวก.....	107
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม.....	108
ภาคผนวก ข รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	119
ภาคผนวก ค การประสานงาน.....	126
ประวัติผู้วิจัย.....	138

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	จำนวนและร้อยละของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอเฉลิมพระเกียรติจังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตาม เพศ อายุ ตำแหน่งทางการบริหารและประสบการณ์..... 70
2	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการมีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการวางแผนจัดการศึกษา 71
3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการมีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน 72
4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการมีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการสนับสนุนทรัพยากรและเทคโนโลยีทางการศึกษา..... 73
5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการมีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการติดตามประเมินผล..... 75
6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการมีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 4ด้าน..... 76
7	เปรียบเทียบบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการมีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการวางแผนจัดการศึกษา..... 77
8	เปรียบเทียบบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการมีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน 78
9	เปรียบเทียบบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการมีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการสนับสนุนทรัพยากรและเทคโนโลยีทางการศึกษา..... 79
10	เปรียบเทียบบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการมีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการติดตามประเมินผล 81
11	เปรียบเทียบบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการมีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 4 ด้าน 83